

◆ غیبت مهدی (علیه السلام)

همانطور که ذکر شد، به تدبیر خدای عالم، مهدی (علیه السلام) از چشمهای انسانیان به دور است؛ ولی در این عصر غیبت بر شیعیانش و بر نیکوکاران دیگر ادیان لطف بی حساب دارد. او به کرات به شیعیان و دیگر انسانها یاری رسانده است و در این عصر تا بحال صدها تن موفق به دیدارش شده‌اند. او دو غیبت دارد: اولی که مشهور به غیبت صغری است و دیگری که غیبت کبری نام دارد. غیبت صغری (حدود ۶۹ سال) در قرن سوم هـ.ق. رخ داده است، که وی از طریق ۴ نفر در این عصر با مردم ارتباط داشته است که این افراد به نواب خاص شهرت دارند، و بعد از مرگ آخرین آنها، موعود برای مدت نامعلومی از چشمها پنهان می‌شود و این غیبت تاکنون همچنان ادامه دارد. مهدی (علیه السلام) در میان مردم می‌باشد و زمانی که او ظهور کند، خیلی‌ها گویند که او را بارها پیش از این دیده‌اند ولی او را نشناخته‌اند. عده‌ای منکر غیبت امام شدند و اصل وجودی او را زیر سؤال بردند ولی یک استدلال کوتاه برای سؤال آنها وجود دارد و آن اینکه: ندیدن چیزی باعث شک در وجود آن نیست

و عقل سلیم، هیچ‌گاه نمی‌تواند وجود حقیقتی نامرئی، چون روح را تنها به دلیل ندیدن منکر شود.

فلسفه غیبت

تمام آنچه در اسلام بطور مسلم وجود دارد با عقل سلیم تطبیق می‌کند اما ممکن است در دین چیزهایی باشد که عقل در مورد آن ساکت باشد، ولی اگر با مسأله‌ای در شرع روبرو شدیم که عقل انسان و بینش محدود بشری نه قادر به اثبات آن باشد و نه بتواند آن را قطعاً رد کند، پس مجبور به پذیرش این حکم می‌شویم، زیرا که اولاً اصل تشریح بر پایه عقل استوار است و ثانیاً بینش انسان همواره محدود به زمان و مکان است و تنها ذات باری تعالی است که علمش را انتهای نیست.

این مقدمه از آن جهت ذکر شد که با تعمیم این استدلال در مسأله غیبت، می‌توان این ادعا را کرد که این امر و امور مشابه به حکمت خداوندی وابسته است که نزد بشر تمامی ابعادش روشن نیست، و دلایلی چند بر غیبت مترتب است که به اختصار در

ذیل ذکر خواهد شد. ولی نباید از نکته اصلی که همان نامشخص بودن حکمت غیبت برای بشر عادی است غافل شویم.

بیم از کشته شدن منجی

همانطور که خداوند موسی (علیه السلام) را در کاخ فرعون پرورش داد، در حالیکه فرعون از اصل و نسب و آینده این کودک بی‌خبر بود، و او را حفظ کرد. اراده‌اش بر این قرار گرفت که منجی هم از دست طاغوت‌ها و ظالمین به دور باشد و ذخیره الهی در زمین پاسداری شود که اگر این گونه نبود، حتماً مانند پدران بزرگوارش بدست جباران به شهادت می‌رسید.

به گردن نداشتن بیعت جباران

این روشن است که او نباید با هیچ ظالمی تعهد و بیعتی داشته باشد و نباید از کسی تمکین کند جز خدا، تا پیروزی نهایی واقع شود. ولی اگر مانند بعضی از اجدادش

مجبور به تقیه باشد (تقیه = تظاهر به اطاعت از جبار برای حفظ جان و دین الهی)
هیچ گاه به این مهم دست پیدا نخواهد کرد و برای اینکه هیچ تمکین و تسلیمی از
فردی (جز خدا) نداشته باشد مجبور به غیبت است.

خالص گردانیدن مردم و امتحان الهی

یکی از سنتهای الهی امتحان بشر است و یکی از راه های امتحان، غیبت حجت الهی
است که این باعث می شود افرادی که عقاید محکمتر و ایمان راسختری دارند از این
امتحان سربلند بیرون بیایند و چون غیبت طولانی شود کسانی که ایمان راسخ ندارند
گرفتار تردید گردند و از دین خدا باز گردند و ملاک خوبی برای افراد مدعی (مؤمنان
و کافران) به وجود آید.

مهدی (علیه السلام) بارها و به اشکال مختلف در احادیث نبوی آمده است، منظور از
احادیث نبوی، احادیثی است که از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) نقل
گردیده است.

ولیکن چون در این بخش سعی بر بیان احوالات مهدی (علیه السلام) موعود از مدخل اعتقادات اهل سنت است، پس به احادیثی اشاره می‌شود که از کتب معتبر و روایی اهل سنت استخراج شده است:

۱- "ابوداود" در صحیح خود از "ابیطفیل" و او از علی (علیه السلام) نقل می‌کند:
قال رسول الله (صلى الله عليه و آله و سلم): "لو لم يبق من الدهر الا يوم لبعث الله رجلاً من اهل بيتي، يملأها كما ملئت جوراً."

ولو یک روز هم از عمر دنیا باقی باشد، خداوند مردی را از اهل بیت من برمی‌انگیزد که زمین را پر از عدل و داد می‌کند، بعد از آنکه از ظلم و ستم پر شده باشد. (جلد ۲، صفحه ۲۰۸)

۲- ابوداود ترمذی در صحیح خود از عبدالله از پیغمبر اکرم (صلى الله عليه و آله و سلم) نقل می‌کند که فرمودند: "لو لم يبق من الدنيا الا يوم لطول الله ذلك اليوم حتى يبعث رجلاً منى او من اهل بيتي يواطي اسمه اسمى... يملأ الارض قسطاً و عدلاً كما ملئت ظلماً و جوراً."

هرگاه به پایان دنیا فقط یک روز بماند، خداوند این روز را به قدری طولانی می‌کند، تا اینکه در این روز فردی که از فرزندان من بوده و نامش مانند من است را برمی‌انگیزد و زمین را از عدل و داد پر می‌کند بعد از آنکه از ظلم و ستم پر شده باشد. (کتاب تاج، جلد ۵، صفحه ۳۴۳)

۳- احمد در مسند خود از "ابوسعید خدری" نقل می‌کند: قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم): "یملأ الارض ظلماً وجوراً ثم یخرج رجل من عترتی یملک سبعاً اوتسعاً فی ملاء الارض قسطاً و عدلاً."

هنگامی فرا می‌رسد که زمین از ظلم و جور پر شود و در آن موقع مردی از خاندان من قیام می‌کند، هفت یا نه سال در روی زمین حکومت می‌کند و زمین را از عدل و داد پر می‌کند. (جلد ۳، صفحه ۲۸)

۴- مسلم، ابو داوود، ابن ماجه، طبرانی که از بزرگان اهل سنت هستند از ام سلمه نقل کرده‌اند که گوید: «رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: "المهدی من عترتی من ولد فاطمه."»

مهدی از خاندان من است و او از فرزندان دخترم فاطمه خواهد بود. (صواعق،

صفحه ۱۶۳؛ ابن ماجه، جلد ۲، صفحه ۱۳۶۸)

۵- ابوداود در صحیح خود از ابوسعید خدری نقل می‌کند: «قال رسول الله (صلی

الله علیه و آله و سلم): "المهدی منی اجلی الجبهه، اقنی الانف، یملاً الارض قسطاً

و عدلاً كما ملئت جوراً و ظلماً یملك سبع سنین."»

مهدی از ماست، او پیشانی بلند و وسط بینی‌اش کمی برآمدگی دارد، زمین را از

عدل و داد پر کند، بعد از آنکه از ظلم و ستم پر شده باشد. (جلد ۲، صفحه ۲۰۸)

۶- و نیز احمد در کتاب "مسند" از پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم) نقل می‌کند

که فرمودند: "ابشکرکم بالمهدی یبعث فی امتی علی اختلاف من الناس و الزلزال

فی ملاء الارض قسطاً و عدلاً كما ملئت جوراً و ظلماً یرضی عنه ساکن السماء و

ساکن الارض یقسم المال صحاحاً، فقال الرجل ماصحاحاً؟ قال بالسویه بین

الناس، قال و یملا الله قلوب امه محمد غنی و یسعهم عدله."

بشارت می‌دهم شما را به مهدی؛ برانگیخته می‌شود در امت من در هنگام اختلاف مردم و زلزله‌ها. پس زمین را پر می‌کند از قسط و عدل، همانطور که از ظلم و جور پر شده باشد. از او خشنود خواهند بود، ساکنان آسمان و ساکنان زمین و اموال را صحیح تقسیم می‌کند. شخصی از آن حضرت پرسید: "معنای تقسیم صحیح چیست؟" ایشان فرمودند: "به تساوی در میان مردم و فرمودند: "خداوند پر می‌کند قلبهای امت محمد را از بی‌نیازی، و عدل او (مهدی) همگان را فرا می‌گیرد. (جلد ۳، صفحه ۳۷)

۷- حموینی در کتاب "فرائد المسمطین" به نقل از ابن عباس و او به نقل از رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) بیان می‌کند: همانا علی بن ابی طالب پیشوای امت من و جانشین پس از من بر ایشان است و از فرزندان او قائم منتظر می‌باشد که خداوند به او، زمین را از داد آکنده می‌کند همانگونه که از ستم پر شده باشد و سوگند به آن کسی که مرا به حق، به پیامبری برانگیخت ثابت‌پیمانان بر امامتش در دوران غیبت او نایاب‌تر از گوگرد سرخ می‌باشد. (انتهای جلد ۲)

۸- عبدالرحمن سیوطی عالم بزرگ اهل سنت در کتاب "عرف الوردی فی اخبار

المهدی" از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) نقل می‌کند که فرمودند: "من انکر

خروج المهدی فقد کفر."

هر که خروج مهدی را انکار کند، کافر شده است.

۹- ابن حجرهیثمی شافعی در کتاب صواعق المحرقة گوید: "ابوالقاسم، محمد،

الحجه، عمر او پس از درگذشت پدرش پنج سال بود، خداوند در همین عمر به او

حکمت ربانی اعطا کرد، او را قائم منتظر گویند، اخبار متواتره رسیده است که

مهدی از این امت است و عیسی از آسمان فرو خواهد آمد و پشت سر مهدی نماز

خواهد خواند. (چاپ قاهره، صفحه ۱۶۴)

سخن اهل سنت در این باب بسیار زیاد است و دانشمندان اهل سنت در بسیاری از

کتابهایشان از این مورد مهم مطالبی را آورده‌اند. تعدادی از این کتابهایی که از

علمای اهل سنت است و فقط درباره این موضوع نگارش یافته‌اند را به عنوان شاهد،

ذکر می‌کنیم که البته تعداد این کتابها بیشتر از ۳۰ عنوان است که ما فقط به کتابهای

زیر اکتفا می‌کنیم:

منابع:

- ۱- البرهان فی اخبار صاحب الزمان (علامه گنجی شافعی، متوفی ۶۵۸)
- ۲- البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان (عالم شهیر ملا متقی، متوفی ۹۷۵)
- ۳- القول المختصر فی العلامات المهدی المنتظر (ابن حجر، متوفی ۹۷۴)
- ۴- مهدی آل الرسول (علی بن سلطان محمد الهروی الحنفی)
- ۵- عقد الدر فی الاخبار الامام المنتظر (شیخ جمال الدین یوسفی دمشقی، متوفی

قرن ۷)

- ۶- مناقب المهدی (علیه السلام) (حافظ ابی نعیم اصفهانی، متوفی قرن ۵)
- ۷- العرف الوردی فی اخبار المهدی (سیوطی، متوفی ۹۱۱)

